

СТАТУС АВТОРИЗОВАНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА ЯК ФАКТОР МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Малахова Ю.А., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна, yu.malakhova@ntu.edu.ua, orcid.org/0000-0002-8769-7597

Повшедний І.В., Національний транспортний університет, Київ, Україна, i.povhebni@gmail.com, orcid.org/0000-0002-6852-2169

STATUS OF AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR AS A FACTOR OF INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE

Malakhova Yu.A., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine, yu.malakhova@ntu.edu.ua, orcid.org/0000-0002-8769-7597

Povshedniy I.V., National Transport University, Kyiv, Ukraine, i.povhebni@gmail.com, orcid.org/0000-0002-6852-2169

СТАТУС АВТОРИЗОВАНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА КАК ФАКТОР МЕЖДУНАРОДНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Малахова Ю.А., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина, yu.malakhova@ntu.edu.ua, orcid.org/0000-0002-8769-7597.

Повшедний И.В., Национальный транспортный университет, Киев, Украина, i.povhebni@gmail.com, orcid.org/0000-0002-6852-2169

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Активізація процедур євроінтеграції та глобалізації сучасного ведення міжнародної торгівлі, що формує розуміння про процеси в зовнішньоекономічній діяльності, проходить етап кардинальних реформ і водночас стимулює ріст та реструктуризацію господарської діяльності підприємств, сприяючи підвищенню рівня їх міжнародної конкурентоспроможності. Розвиток відносин між торговими представниками різних країн, а також суб'єктами, що узгоджують та здійснюють митну справу, їх добровільне поширення по всьому світу та періодичне внесення змін, є ключовим завданням для багатьох міжнародних організацій, у тому числі й для вітчизняних.

Обов'язковою умовою для досягнення консенсусу митних органів і представників бізнес-спільноти є співпраця з країнами митного союзу, котра сприяє прозорості економічних відносин та підвищенню ролі міжнародної економічної діяльності в структурі економічного розвитку країни.

Наразі в українських підприємств є можливість відкрити для себе нові перспективи розвитку, нові можливості, які можуть стати інструментом для вирішення низки існуючих проблем, зокрема, отримання конкурентних переваг. Одним із таких елементів розвитку відносин нової якості між митницею та підприємцями має стати впровадження інституту авторизованого економічного оператора (далі – АЕО), заснованого на принципах заохочення, доброчесності та спрощення законної зовнішньоекономічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню міжнародної конкурентоспроможності підприємств присвячено ряд наукових праць таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як Брандербургер А., Виходець Ю., Гельвановський М., Губський Б., Кірцнер І., Коваленко Н., Лисунов К, Майер Д., Мізюк С., Мур Д., Пахомов Ю., Петров В., Портер М., Редька Є., Савченко В., Сміт А., Фатхутдінова Р., Шумпетер Й., Юданов А., Ячестова Н. та інших. У роботах зазначених авторів окреслюються різноманітні інструменти, аспекти та чинники, що безпосередньо впливають на рівень міжнародної конкурентоспроможності, тому подальше дослідження у сфері застосування нових важелів регулювання міжнародної конкурентоспроможності, у тому числі й для вітчизняних підприємств, про які буде йти мова у даній статті, залишаються актуальними по сьогоднішній день та потребують подальших досліджень.

Проблематика введення та подальшого застосування інституту АЕО в рамках Угоди про асоціацію з ЄС стала предметом дослідження відносно недавно, проте ще у 2012 році українське митне законодавство замислювалося над запровадженням нової правової категорії «уповноважений

економічний оператор» (УЕО) – сучасний аналог – АЕО. Дослідження таких науковців, як І.Г. Бережнюк, О.М. Вакульчик, О.В. Горянська, С.Г. Левченко, Т.В. Микитенко, А.В. Мазур, І.В. Несторишен, В.А. Туржанський, П.В. Пашко, Г.Д. Симонова, Д.М. Хома, присвячені окремим аспектам євроінтеграції, безпосереднім ризикам впровадження, значенню набуття та відповідальності статусу перед митними органами, перспективам розвитку інституту УЕО. Однак у зв'язку з доопрацюванням низки нормативно-правових актів (деякі з яких уже вступили в дію, а деякі залишилися у вигляді законопроектів) та реформування державних митних установ і фіскальних служб на догоду угодам про асоціацію з ЄС виникає потреба у продовженні досліджень переваг отримання статусу АЕО для суб'єктів ЗЕД в Україні.

Мета досліджень. Метою статті є дослідження перспектив отримання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності статусу АЕО в умовах активізації зовнішньоекономічної діяльності, що забезпечить їм конкурентні переваги на міжнародних ринках.

Виклад результатів досліджень. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства визначається як здатність забезпечити конкурентні переваги, що дозволить суб'єкту ЗЕД ефективно функціонувати та розвиватися на міжнародному ринку [1, 2]. У вітчизняних підприємств віднедавна з'явилася нова можливість утворити перевагу над своїми прямими конкурентами, зокрема, отримати статус АЕО.

Вважається, що набуття статусу АЕО є запорукою отримання лояльності до підприємства з боку митниці та, як результат, можливістю використання найширшого переліку пільг, що спрощує процес проведення митних процедур для суб'єктів ЗЕД.

Сьогодні митними адміністраціями більшості країн світу розробляються заходи та відповідний інструментарій щодо мінімального втручання митних органів в операційну діяльність учасників ЗЕД без втрати рівня забезпечення національної безпеки. Ці процеси відбуваються відповідно до міжнародних угод та конвенцій, які ратифіковані Україною.

Основоположним документом, прийнятим Всесвітньою Митною Організацією, що відображає прогрес з реалізації програм АЕО є Компендіум, який щорічно доповнюється новими державами учасницями даної програми [3]. Водночас, концепція українського АЕО базується саме на законодавстві ЄС та документах Всесвітньої митної організації.

Законодавчо країни ЄС започаткували існування даних операторів ще у 2005 році шляхом внесення поправок щодо безпеки до «Митного кодексу Співтовариства» (Регламент (ЄС) 648/2005) та його імплементаційних положень [4].

Програми АЕО спрямовані на підвищення міжнародної безпеки ланцюгів поставок та сприяння законній торгівлі, відкритої для всіх їх учасників. Кількість учасників цієї програми по всьому світу налічує 84 країни, ще 19 країн знаходяться в активній стадії впровадження, на додачу, у світі вже укладено 74 угоди про взаємне визнання статусу АЕО. За даними ЄС, понад 80% усіх митних оформлень на території союзу здійснюється підприємствами на основі АЕО [5].

Практика надання митними органами спрощень суб'єктам ЗЕД при здійсненні митного контролю існувала в Україні і раніше, до запровадження МКУ редакції 2012 року. На той час в Україні була сформована певна нормативна база та механізм надання спрощень суб'єктам ЗЕД, які передбачали трирівневу систему довіри митних органів до підприємств-резидентів суб'єктів ЗЕД: високий ступінь довіри («білий» список); достатній рівень довіри («зелений» список); митне оформлення на загальних підставах [6].

Втім, з метою повноцінної участі вітчизняних представників бізнесу у міжнародному безпечному ланцюзі постачання і відповідно до міжнародних рекомендацій та угод, було внесено низку змін у вітчизняне митне законодавство щодо реформування системи надання спрощень суб'єктам ЗЕД. Зокрема, Законом України № 141-IX від 02.10.2019 р. «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» [7] та Законом України «Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи» № 78-IX від 12.09.2019 р. [8].

В залежності від того, яку роль підприємство займає у міжнародному ланцюзі постачання товарів, згідно з п.2 статті 12 Митного Кодексу України, воно цілком самостійно може обрати один з 2-х типів авторизації АЕО. Один із них має назву «АЕО-С (С-спрощений)» і спрямований на надання спрощень при проходженні митних процедур. Інший, що отримав назву «АЕО-Б (Б-безпечний)», підтверджує рівень безпеки та надійності підприємства. Законодавством також не обмежується вибір одразу обох типів авторизації [9].

Авторизація за типом АЕО-С надає право застосовувати такі спеціальні спрощення та переваги [9]:

- загальна фінансова гарантія про платоспроможність;
- самостійне накладення пломб спеціального типу (за якими ідентифікують власника статусу АЕО);
- процедура спрощеного декларування товаро - матеріальних цінностей;
- процедура випуску за місцезнаходженням, яка передбачає використання відкритої чи закритої зони на території підприємства (узгодженої з митними органами через видання спец. дозволу) для розміщення товарів у митному режимі «митного складу» та подальшого виконання автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі;
- виконання митних формальностей в першочерговому порядку щодо товарів та транспортних засобів комерційного призначення;
- зниження автоматизованою системою митного оформлення ступеня ризику для визначення переліку митних формальностей під час проведення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що у свою чергу мінімізує необхідність участі посадових осіб митних органів у виконанні митних формальностей;
- використання спеціально виділеної (за наявності) смуги руху в пункті пропуску через державний кордон України для безперешкодного переміщення автомобільних транспортних засобів комерційного призначення;
- використання національного логотипа АЕО.

Авторизація типу АЕО-Б надає право застосовувати дещо схожі від попереднього типу спеціальні спрощення та переваги, за винятком [9]:

- отримання повідомлення митного органу про те, що відповідні товари і транспортні засоби комерційного призначення на основі результатів аналізу ризиків за загальною декларацією прибуття обрано для проведення митного огляду в пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України до моменту їх переміщення через митний кордон України.

Авторизацію АЕО може отримати будь-яке підприємство-резидент, яке пройде оцінку відповідності критеріям АЕО. Це може бути: виробник, експортер, імпортер, митний представник, перевізник, експедитор, утримувач складу або підприємство з комбінацією таких ролей [9].

Відповідно до митного законодавства ЄС система надання спрощень економічним операторам являє собою трирівневу систему, а саме – передбачена можливість надання певних спрощень економічним операторам поза межами інституту АЕО (рис. 1).

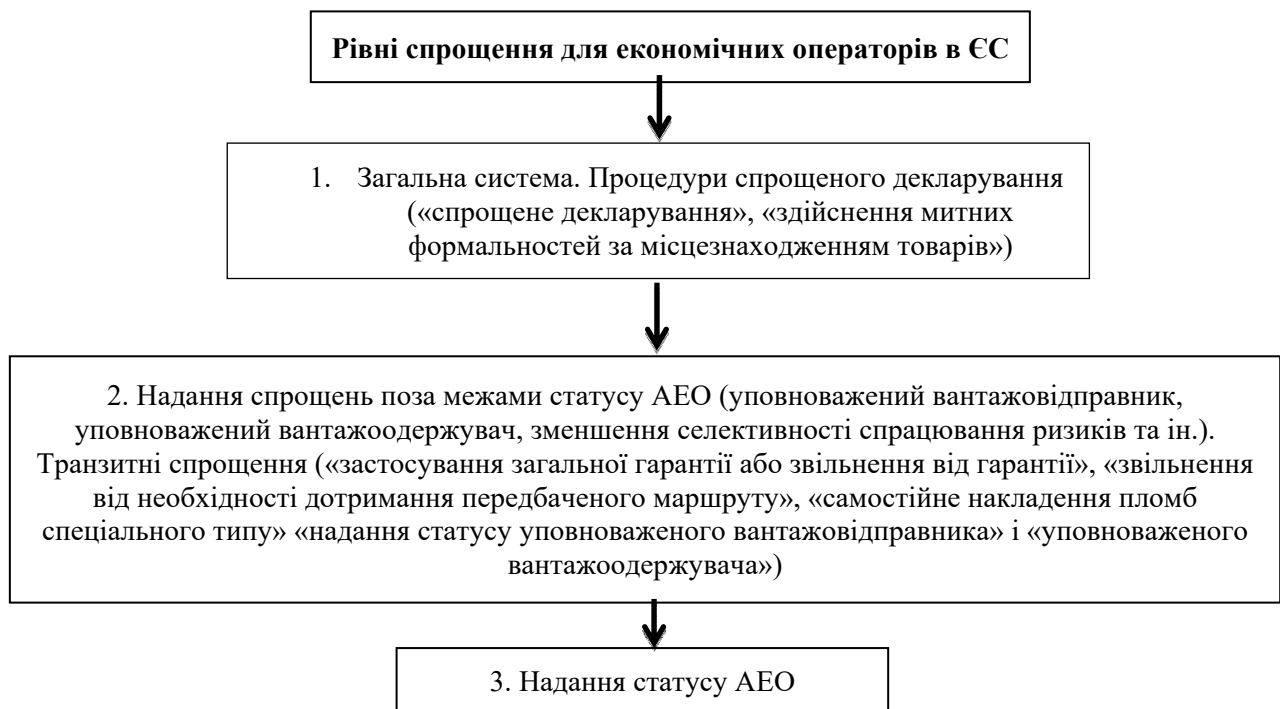

Рисунок 1 – Трирівнева система надання спрощень економічним операторам в ЄС [Розроблено на основі джерела:3].

Figure 1 – Three-layer system of providing simplification for economic operators in the EU [Developed from source:3]

Для отримання статусу АЕО в Україні, підприємство повинно відповідати нижчезазначеним вимогам:

1. Відсутність актів притягнення до кримінальної відповідальності (за протиправні дії у сфері господарської діяльності, незаконне перевезення товарів контрабандою чи наркотичних засобів) та відповідність вимогам податкового й митного законодавства (на посадовий склад підприємства не були зареєстровані адміністративні стягнення за систематичні або критичні порушення правил митного оформлення).

У даному контексті, законодавчо, передбачається оновлена процедура митного пост-аудиту, так званий «пост-митний контроль» (ст. 337¹ Митного кодексу). У межах зазначеного контролю митниця, на якій виконувалися митні формальності по товару, має право здійснити перевірку на: вичерпність та відповідність інформації про зазначений у митній і загальній деклараціях перелік товарів, правильність класифікації товарів згідно норм УКТ ЗЕД, процедури розрахунку та перевірки митної вартості, декларування країни походження, отримання преференцій та пільг при оподаткуванні, номенклатурі документів на основі яких здійснювався випуск товарів.

Такий пост-митний контроль відбувається за результатами алгоритмів системи управління ризиками і може бути ініційований, як на період митного оформлення, так і протягом 30 календарних днів від дати випуску товарів за межі митної зони.

2. Стійкість та стабільність фінансового стану (найменування підприємства відсутнє у списку розгляду процедур досудової санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство, щодо підприємства відсутнє провадження у справі про банкрутство, підприємство не має податкових зобов'язань перед ДФС тощо);

3. Належність системи ведення бухгалтерського, комерційного та транспортного документообігу. Ведення підприємством обліку відповідно до основних положень ПСБО та надання фінансової звітності в Україні, фіксування господарських операцій згідно хронологічного порядку тощо. Додатково, п.2 Розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» закону, передбачається, що через 3 роки після введення інституту (тобто 07.11.2022) з Митного кодексу будуть видалені положення, які передбачають процедуру оформлення товарів за попередньою митною декларацією після переміщення через митний кордон без надання на розгляд митниці, в якій була оформлена дана декларація. На її заміну передбачається використання «Загальної декларації прибуття» (ЗДП).

Організації, яким надається право щодо застосування спеціальних спрощень типу АЕО-С, додатково мають відповідати критеріям забезпечення практичним стандартам компетенції або професійної кваліфікації відповідального посадовця.

Даний критерій слугує підтвердженням того, що у підприємства наявний досвід ведення діяльності у межах міжнародного ланцюга поставки товарів та посадової особи, яка відповідає за митні формальності, або воно має найману особу, з досвідом роботи не менше 3 років, котра опікується митними формальностями і кваліфікація якої підтверджується результатами проходження спеціального курсу, на знання митного законодавства.

Оператори, які отримують підтвердження безпеки та надійності типу АЕО-Б, повинні відповідати однойменним стандартам, що передбачають створення необхідних умов для захисту будівель, споруд і закритих майданчиків підприємства, від несанкціонованого проникнення сторонніми особами.

З метою дотримання даних вимог підприємство має затвердити інструкції, процедури, політику, які дозволять контролювати доступ до даних територій. Додатково, підприємством має бути передбачено посадову особу, яка опікуватиметься питаннями безпеки та надійності консультируючись з митними органами. Відповідність зазначеним критеріям може підтверджуватися сертифікатом міжнародного зразка про дотримання стандартів безпеки та надійності.

Авторизація не має термінових обмежень і реалізується на безоплатній основі. Однак кількість прийнятих заяв на отримання статусу АЕО протягом року обмежена на законодавчому рівні. Станом на 2020 рік законодавством передбачений перехідний період, який означає можливу оцінку відповідності критеріям АЕО, щодо не більше ніж 10-и підприємств одночасно, протягом першого року діяльності інституту. Протягом наступних другого – третього років – не більше ніж 20 та 30 підприємств відповідно. Для цього підприємству потрібно відправити до Держмитслужби заяву про надання авторизації АЕО та анкету самооцінки, форми яких мають бути затверджені Кабміном. Протягом 30 днів з дня реєстрації цих документів Держмитслужба проводить попередній розгляд, за результатами якого приймається рішення про проведення оцінки відповідності зазначеним вище критеріям для набуття статусу АЕО або про відмову в проведенні оцінки [9].

Оцінка відповідності проводиться з обов'язковим виїздом представника митниці на підприємство, протягом 120 днів з дати прийняття рішення про її проведення (термін може бути подовжено). У межах оцінки відповідності митний орган може надсилати запити про надання відомостей та документів, на які підприємство має дати відповідь протягом 10 робочих днів з дати отримання. Ненадання відповіді тягне за собою відмову в авторизації.

Законом також передбачено процедуру, за якою, у разі виявлення під час проведення оцінки, невідповідностей вимогам, підприємству надається право усунути дані невідповідності, з попереднім повідомленням митного органу, до завершення строку проведення оцінки.

Згідно даних аналітичного звіту, за результатами четвертої хвилі щорічного опитування українських імпортерів та експортерів за 2018-2019 роки (рис. 2).

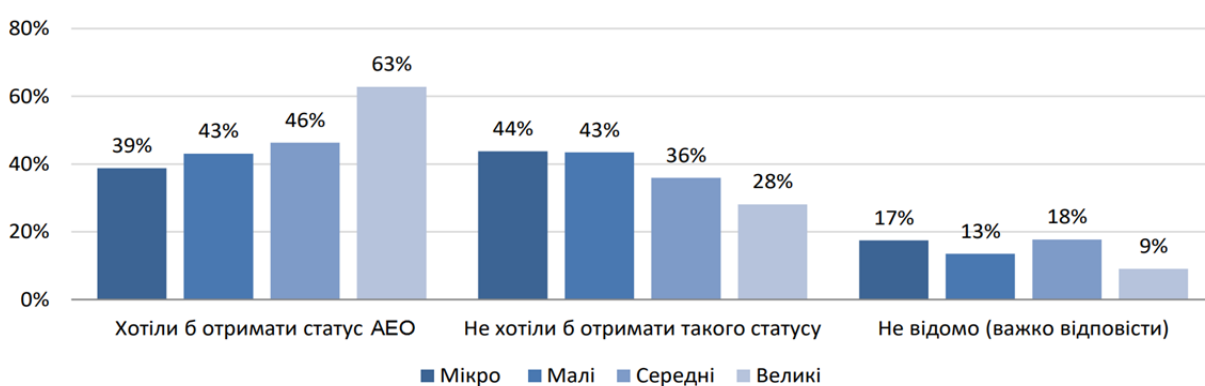

Рисунок 2 – Бажання отримати статус Авторизованого економічного оператора (АЕО) (за розміром підприємств), % опитаних [10].

Figure 2 – Desire to obtain the status of Authorized Economic Operator (AEO) (by size of enterprises), % of respondents [10]

Найчастіше в отриманні статусу АЕО зацікавлені підприємства, що здійснюють як експорт, так і імпорт: таке бажання у 2018 році висловили 52% з них. Частка охочих отримати статус АЕО менша серед виключно експортерів (40%) та виключно імпортерів (39%). Статус АЕО був найактуальнішим для великих підприємств: майже дві третини з них (63%) хотіли б його отримати. Серед підприємств менших розмірів зацікавленість у цьому статусі висловили від 39% до 46% опитаних у кожній категорії. З точки зору регіонального розміщення підприємств: найбільше тих, що хотіли б отримати статус АЕО, знаходяться у Волинській (59%), Івано-Франківській (58%), Житомирській (55%), Сумській (55%) та Тернопільській (54%) областях.

Застосування авторизованих економічних операторів суб'єктами ЗЕД, за умови підтвердження Держмитслужбою України високого ступеня довіри згідно ключових критеріїв відповідності з платоспроможності, існування в організації належної системи обліку документації, професійних кадрів, відповідності стандартам надійності та безпеки, забезпечить насамперед надання суттєвих спрощень митних формальностей для підприємств.

Для імпортерів надання статусу АЕО незалежно від його типу дозволить товарам перетинати пункти пропуску митною територією країни по так званому «Зеленому коридору», а це означає що авто – перевізникам не потрібно буде додатково заїжджати до митного терміналу для проведення процедур митної інспекції та контролю, що у свою чергу заощаджує, мінімум, 1 день простоїв за середніх термінів поставок до країн сусідів у 4-5 днів. Завдяки цьому підприємство в змозі збільшити свій вантажопотік протягом періоду та знизити вартість простоїв на пунктах пропуску.

Щодо експортерів, то вони також мають свої позитивні сторони в отриманні статусу АЕО і, в першу чергу – це наявність процедури випуску товарів, що вивозяться за місцезнаходженням організації, разом з правом самостійного накладення спеціального пломбування, без участі митних інспекторів. Ці преференції звільняють даного експортера від необхідності відвідувати митні термінали для урегулювання митних формальностей і загально обов'язкового пломбування вантажів, котрі будуть переміщатися під митним контролем, а також дозволяє більш гнучко планувати процес доставки.

В обох випадках підприємства зможуть здійснювати випуск товарів за межі митної території України на основі подання спрощеної митної декларації, яка буде підставою для митниці до випуску товарів згідно із зазначеним в ній митним режимом ввезення/вивезення та яка одночасно є підставою

загальної фінансової гарантії з боку суб'єкта ЗЕД. Згодом, в найближчий термін підприємство надає додаткову декларацію про прибуття до митного складу на території організації і сплачує митні платежі згідно попередньо наданої спрощеної декларації, тобто підприємства, для яких діє статус АЕО отримують певне відтермінування платежів перед митними органами.

Якщо розглядати суб'єктів ЗЕД за критерієм розмірності, то серед представників малого та середнього бізнесу розповсюджена думка, що отримати сертифікат АЕО в змозі лише лідери ринку, проте насправді критерії відповідності статусу АЕО є однаковими для всіх, тому у деяких аспектах невеликому підприємству легше пройти перевірку. Адже чим менший розмір компанії, тим легше її контролювати, на відміну від великих корпорацій або холдингів зі значно більшим оборотом зовнішньоекономічних операцій.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, отримання статусу АЕО забезпечить підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, сприятиме надходженню іноземних товарів на вітчизняний ринок та зменшить бар'єри щодо поширення українських товарів на ринок ЄС.

В подальшому, перспективою продовження дослідження питання переваг, що надає суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності статус авторизованого економічного оператора та його впливу на рівень міжнародної конкурентоспроможності підприємства, є скорочення термінів оформлення та спрощення процедур надання статусу АЕО за умови збереження безпечності та надійності здобувачів статусу в умовах міжнародних ланцюгів поставок.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Ільченко В.Ю., Малахова Ю.А., Краковецька А.О. Модель управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. *Danish Scientific Journal*. Копенгаген, Данія. 2020. № 42. Ч. 3. С. 39-43;
2. Ложачевська О.М. Кончин В.І., Новикова М.В., Полторацька О.Т., Сидоренко К.В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. К.: НАУ. 2014;
3. Компендіум програм «Авторизований економічний оператор» [Електронний ресурс] Всесвітня Митна Організація. – Режим доступу: <http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/safe-package/aeo-compendium.pdf?la=en> ;
4. Регламент (ЄС) № 648/2005 [Електронний ресурс]: Парламент ради Європи [від 13 Квітня 2005] – Режим доступу: – <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32005R0648:en:HTML> ;
5. Авторизовані економічні оператори (АЕО): Світ і Україна. [Електронний ресурс] Державна митна служба України, 2020 – Режим доступу: – <https://customs.gov.ua/aeo-infographics> ;
6. Медвідь Ю. О. Практика надання спрощень при здійсненні митного контролю до запровадження інституту уповноваженого економічного оператора в Україні. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, вип. №29, Кіровоград: КНТУ, 2016. С. 87-94.;
7. Закон України Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів [Електронний ресурс]: прийнятий 02 лист. 2019 року № 141-IX // Відомості Верховної Ради (ВВР). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-20> ;
8. Закон України Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи: прийнятий 12 вер. 2019 року № 78-IX // Відомості Верховної Ради (ВВР). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/78-IX> ;
9. Митний кодекс України: за станом на 24 лист. 2020 року № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> ;
10. Спрощення процедур торгівлі в Україні: оцінки та очікування бізнесу. Аналітичний звіт за результатами четвертої хвили щорічного опитування українських імпортерів та експортерів. [Електронний ресурс] Громадська організація «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», 2019. с.98. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/Public_events/2019/TFD_IV/2018-2019_TFD_report.pdf ;

REFERENCES

1. Ilchenko. V.Yu., & Malakhova Yu. A., & Krakovetska A.O. (2020), Model upravlinnia mizhnarodnoiu konkurentospromozhnistiu pidpriemstva [Management model of international competitiveness of the enterprise] Danish Scientific Journal, 42 (Part. 3), (pp. 39-43) [in Ukrainian];
2. Lozhachevska O.M., Konchyn V.I., Novikova M.V., Poltoratska O.T., Sydorenko K.V. (2014), Upravlinnia mizhnarodnoiu konkurentospromozhnistiu pidpriemstva [Management of international competitiveness of the enterprise]. Kyiv: National Aviation University. [in Ukrainian];
3. Kompendium program «Avtoryzovanyi ekonomichniy operator» [COMPENDIUM OF AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR PROGRAMMES]. (2019, August 9) Vsesvitnia Mytna Organizatsiia – World Customs Organization. [www.wcoomd.org](http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/safe-package/aeo-compendium.pdf?la=en). Retrieved from <http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/safe-package/aeo-compendium.pdf?la=en> [in English];
4. Reglament (YeS) № 648/2005 [REGULATION (EC) No 648/2005] (2005, April 13) Parlament rady Yevropy [OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL]. eur-lex.europa.eu. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32005R0648:en:HTML> [in English];
5. Avtoryzovani ekonomichni operatory (AEO): Svit i Ukraina [Authorized economic operator (AEO): World and Ukraine] (2020). Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. customs.gov.ua. Retrieved from <https://customs.gov.ua/aeo-infographics> [in Ukrainian];
6. Medvid Yu. O. (2016). Praktyka nadання sproshchen pry zdiisnenni mytnogo kontroliu do zaprovadshennia instytutu upovnovazhenogo ekonomichnogo operatora v Ukraini [The practice of providing simplifications in the implementation of customs control before the introduction of the institution of authorized economic operator in Ukraine] Ekonomichni nauky. vup. № 29 Naukovi pratsi Kirovogradskogo natsionalnogo tekhnichnogo universytetu – Economic sciences, 29: Scientific works of Kirovograd National Technical University, (pp. 87-94). Kirovograd: KNTU [in Ukrainian];
7. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do Mytnogo Kodeksu Ukrainy shchodo deyakykh funktsionuvannia avtoryzovaykh ekonomichnykh operatoriv [Law of Ukraine on amendments to the Customs Code of Ukraine on Certain Issues of Functioning of Authorized Economic Operators]. (2019, November 2). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-20> [in Ukrainian];
8. Zakon Ukrainy Pro rezhym spilnogo tranzytu ta zaprovadzhennia natsionalnoi elektronnoi tranzytnoi systemy [Law of Ukraine on the regime of joint transit and introduction of the national electronic transit system] (2019, September 12). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/78-IX> [in Ukrainian];
9. Mytnyi kodeks Ukrainy [Customs code of Ukraine]. (2020, November 24). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> [in Ukrainian];
10. Gromadska organizatsia «Instytut ekonomichnykh doslidzhen ta politychnykh konsultatsii» – Public organization «Institute of Economic research and policy consultation». (2019). Sproshchennia protsedur torgivli v Ukraini: otsinky ta ochikuvannia biznesu. Analitichnyi zvit za rezultatamy chetvertoi khvyli shchorichnogo opytuvannia ukraïnskikh importeriv ta eksporteriv [Trade facilitation in Ukraine: business estimates and expectations. Analytical report on the results of the fourth wave of the annual survey of Ukrainian importers and exporters] [ier.com.ua](http://www.ier.com.ua). Retrieved from http://www.ier.com.ua/files/Public_events/2019/TFD_IV/2018-2019_TFD_report.pdf [in Ukrainian].

РЕФЕРАТ

Малахова Ю.А. Статус авторизованого економічного оператора як фактор міжнародної конкурентоспроможності підприємства / Ю.А. Малахова, І.В. Повшєдний // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науково-технічний збірник. – К.: НТУ, 2021. – Вип. 2 (49).

Стаття присвячена дослідженню переваг, що надає суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності статус авторизованого економічного оператора та його впливу на рівень міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

Об'єкт дослідження – міжнародна конкурентоспроможність підприємства.

Мета роботи – дослідження перспектив отримання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності статусу АЕО в умовах активізації зовнішньоекономічної діяльності, що забезпечить їм конкурентні переваги на міжнародних ринках

Метод дослідження – методи синтезу та аналізу.

Міжнародна конкурентоспроможність підприємства визначається сукупністю його конкурентних переваг на зовнішньому ринку. Встановлено, що однією з потенційних переваг для вітчизняних підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, є отримання статусу авторизованого економічного оператора. Розглянуто типи авторизації в залежності від місця підприємства у міжнародному ланцюзі постачання товарів. Наведено трирівневу систему надання спрощень економічним операторам в ЄС. Визначено переваги від отримання зазначеного статусу для експортерів та імпортерів.

Результати статті можуть бути використані підприємствами, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність для забезпечення конкурентних переваг перед іншими компаніями.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності підприємств шляхом отримання статусу авторизованого економічного оператора.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ, АВТОРИЗОВАНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР, ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ПІДПРИЄМСТВО, МИТНИЦЯ.

ABSTRACT

Malakhova Yu.A. Povshedniy I.V. Status of authorized economic operator as a factor of international competitiveness of the enterprise. Visnyk of the National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific and Technical Collection. – K.: NTU, 2021. – Issue 2 (49).

The article is devoted to the study of the advantages that give the subjects of foreign economic activity the status of an authorized economic operator and its impact on the level of international competitiveness of the enterprise.

Object of research is international competitiveness of the enterprise.

The purpose of the work is to study the prospects of obtaining the status of AEO by the subjects of foreign economic activity in the conditions of intensification of foreign economic activity, which will provide them with competitive advantages in international markets.

Method of research is methods of synthesis and analysis.

The international competitiveness of the enterprise is determined by the set of its competitive advantages in the foreign market. It is established that one of the potential advantages for domestic enterprises engaged in foreign economic activity is to obtain the status of an authorized economic operator. The types of authorization depending on the place of the enterprise in the international supply chain are considered. A three-layer system of providing simplifications to economic operators in the EU is presented. The benefits of obtaining this status for exporters and importers are identified.

The results of this article can be used, for example, by enterprises engaged in foreign economic activity to ensure competitive advantages over other companies.

Forecast assumptions about the object of study – increasing the level of international competitiveness of enterprises by obtaining the status of an authorized economic operator.

KEY WORDS: INTERNATIONAL COMPETITIVENESS, COMPETITIVE ADVANTAGES, AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR, FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY, ENTERPRISE, CUSTOMS.

РЕФЕРАТ

Малахова Ю.А. Статус авторизованного экономического оператора как фактор международной конкурентоспособности предприятия / Ю.А. Малахова, И.В. Повshedный // Вестник Национального транспортного университета. Серия «Экономические науки». Научно-технический сборник. – К.: НТУ, 2021. – Вып. 2 (49).

Статья посвящена исследованию преимуществ, предоставляет субъектам внешнеэкономической деятельности статус авторизованного экономического оператора и его влияния на уровень международной конкурентоспособности предприятия.

Объект исследования – международная конкурентоспособность предприятия.

Цель работы – исследование перспектив получения субъектами внешнеэкономической деятельности статуса АЭО в условиях активизации внешнеэкономической деятельности, что обеспечит им конкурентные преимущества на международных рынках

Метод исследования – методы синтеза и анализа.

Международная конкурентоспособность предприятия определяется совокупностью его конкурентных преимуществ на внешнем рынке. Установлено, что одной из потенциальных преимуществ для отечественных предприятий, осуществляющих внешнеэкономическую деятельность, является получение статуса авторизованного экономического оператора. Рассмотрены типы авторизации в зависимости от предприятия в международной цепи поставки товаров. Приведены трехуровневую систему предоставления упрощений экономическим операторам в ЕС. Определены преимущества от получения указанного статуса для экспортеров и импортеров.

Результаты статьи могут быть использованы предприятиями, осуществляющими внешнеэкономическую деятельность для обеспечения конкурентных преимуществ перед другими компаниями.

Прогнозные предположения по развитию объекта исследования – повышение уровня международной конкурентоспособности предприятий путем получения статуса авторизованного экономического оператора.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ, КОНКУРЕНТНЫЕ ПРЕИМУЩЕСТВА, АВТОРИЗОВАННЫЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ОПЕРАТОР, ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ПРЕДПРИЯТИЕ, ТАМОЖНЯ.

АВТОРИ:

Малахова Юлія Анатоліївна, кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, доцент кафедри менеджменту, e-mail: yu.malakhova@ntu.edu.ua, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1.

Повшешний Ігор Валентинович, Національний транспортний університет, студент – магістрант кафедри Менеджменту, e-mail: I.Povhebni@gmail.com, Україна, 01010, м. Київ, вул. Олекси Тихого, 41/23.

AUTHOR:

Malakhova Yulia A., Ph.D., National Transport University, associate professor department of management, e-mail: yu.malakhova@ntu.edu.ua, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelyanovich-Pavlenko str., 1.

Povshedniy Ihor V., National Transport University, postgraduate students, department of managment e-mail: I.Povhebni@gmail.com, Ukraine, 01010, Kyiv, Oleksy Tykhogo str., 41/23.

АВТОРЫ:

Малахова Юлия Анатольевна, кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, доцент кафедры менеджмента, e-mail: yu.malakhova@ntu.edu.ua, Украина, 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленка, 1.

Повшешний Игорь Валентинович, Национальный транспортный университет, студент – магистрант кафедры менеджмента, e-mail: I.Povhebni@gmail.com, Украина, 01010, г. Киев, ул. Алексея Тихого, 41/23.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Мельник Т.С., доктор економічних наук, начальник відділу прогнозування ризиків Департаменту оперативного моніторингу АТ «Укрзалізниця», Київ, Україна.

Ложачевська О.М., доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту, Національний транспортний університет, Київ, Україна.

REVIEWER:

Melnyk T.S., Ph.D., Economics (Dr.), Head of the Risk Forecasting Department of the Operational Monitoring Department of JSC Ukrzaliznytsia, Kyiv, Ukraine.

Lozhachevska O.M., Economics (Dr.), professor, Head of department of management, National Transport University, Kyiv, Ukraine.